

SIKKERHETSKULTUR

Sikkerhet i en usikker tid

Statsforvalteren i Nordland

Digitalt bidrag, 21 januar 2021

Fagdirektør Roar Thon

NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET

Hva er sikkerhetskultur?

Hvordan får vi kunnskap?

Hva påvirker motivasjon?

«Sikkerhetskultur er summen av de ansattes **kunnskap**, **motivasjon**, **holdninger** og **atferd** som kommer til uttrykk gjennom virksomhetens **totale sikkerhetsatferd**»

Hva påvirker holdninger?

Hva påvirker adferd?

Nasjonal sikkerhetsmyndighets definisjon av sikkerhetskultur

2006

«Vi har ikke *implementert* sikkerhetskultur enda»

NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET

Illustrasjon: Colourbox

***”Dersom sikkerhetskultur **ikke**
handler om adferd
har vi ikke bruk for det !”***

Ikke ha sikkerhetskultur!
***Ha en virksomhetskultur
som inkluderer sikkerhet***

**«DET FINNES IKKE EN
ENESTE VIRKSOMHET SOM
ER ETABLERT I DEN
HENSIKT Å VÆRE SIKKER»**

**JEG HAR
IKKE TID OG
DET ER IKKE
MITT ANSVAR**

**«Vis meg hva du måles på og jeg
skal fortelle deg hvordan sikkerhet
bidrar til om du når de målene eller
ikke!»**

**SIKKERHET!
VI HAR DA
FOLK TIL
SLIKT?**

**JEG MÅLES
IKKE PÅ
SIKKERHET!**

**LEDERE MÅ
MÅLES PÅ
SIKKERHET!**

Digitale trusler og risiko øker

Kunnskapsmangel er en sårbarhet.

Selv virksomheter med betydelige sikkerhetsressurser blir rammet.

Medtittelen er et viktig ledd i sikkerhetsarbeidet. Ved skandalen, fra venstre Søren Kleppe, Ståvil, og Ølve J. Stærnesen, Industriens Sikkerhetsråd.

Spioner angriper oljeindustrien

Systematiske tiltak og ansattes årvåkenhet skal stoppe industrispionene.

Kopieringsmaskinen er industrispionens beste venn. De fleste bedrifter i Norge har trakk utring av tekniske opplysninger. Derfor er det enkelte spionene bruker avanserte hjelpemidler som skjulte mikrofoner, kameraer som tar bilder i mørke og lignende, sier direktør Helge J. Stærnesen til Statoil 85.

Han er leder av Industriens Sikkerhetsråd. Utvalget er oppnevnt av Norges Industriforbund og Norsk Arbeidsgiverforening, og skal forebygge spionasje (og sabotasje) mot norske industribedrifter.

Den gamle, gamle metoden i spioneriet er fremdeles den vanligste. Bruk av ansatte, vikarer, koneslektninger eller besøkende som spiler informasjon - ofte med god hjelp av kopieringsmaskinen. Derpå blir det stadig flere av rundt om på arbeidsplassen.

Gravert til de ukjente handlingene er vanligvis pengebeger - utstyrt ved bestikking - eller at vedkommende blir presset på en eller annen måte av oppdragsgiveren. Ruse forsettene kan også ligge bak, sier Stærnesen.

Saker i Norge

Særlig fra begynnelsen av 1970-årene er det registrert saker i Norge der industrispioner fra andre land er blitt tatt. Andre lands tjenester for norsk vitenskaps- og teknologisk virksomhet øker.

En utredning som utførtes ved Universitetet i Bergen ble avslørt i 1975, en annen ved Norges tekniske høgskole i 1975. I 1976 ble en representant for en fremmed etterretningstjenestegruppe oppnevnt om å skaffe opplysninger om Statoil A-prosjektet, som gjaldt første i nullkostbæring. Opplysningene det var tale om, hadde komitè Statoil-Mobil gruppen bedretals midlerne kunne i ingeniørbeset. Nordmannen var ikke til salgs. Han som sparte ble senere erklært åsøkt i Norge.

I dag er det en økning i aktiviteten av all spioner i Norge etter og med vitenskaps- og tekniske midler, som er spioneriet mot forsvaret og andre mål.

Leder av Statoils sikkerhetsråd er Søren Kleppe i saken for sikkerhet, verk og kvalitetskontroll. Kleppe har bred erfaring fra kontrolopprettingsarbeid i politiet og fra sikkerhetsarbeid i petroleumsindustrien og finanssektoren.

- Hva med Statoils mange kopieringsmaskiner?

- Vi er klar over hvilke muligheter de har eventuelle spioner. Vi er også klar over at oljeindustrien i Norge, på samme måte som vår data- og elektroniske industri, ligger langt fremme. Det gjør oljevirksomheten i Norge til et mål for industrispioner.

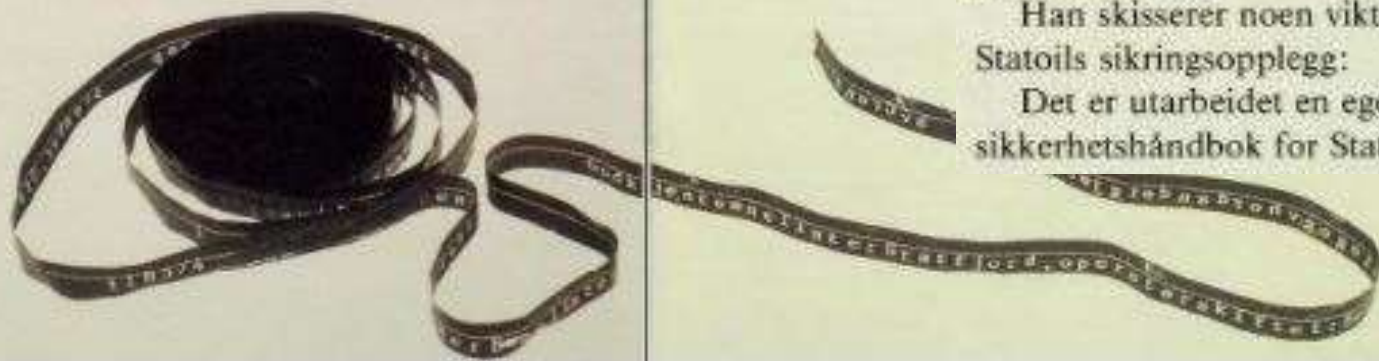

Statoils opplegg

Han skisserer noen viktige deler av Statoils sikringsopplegg:

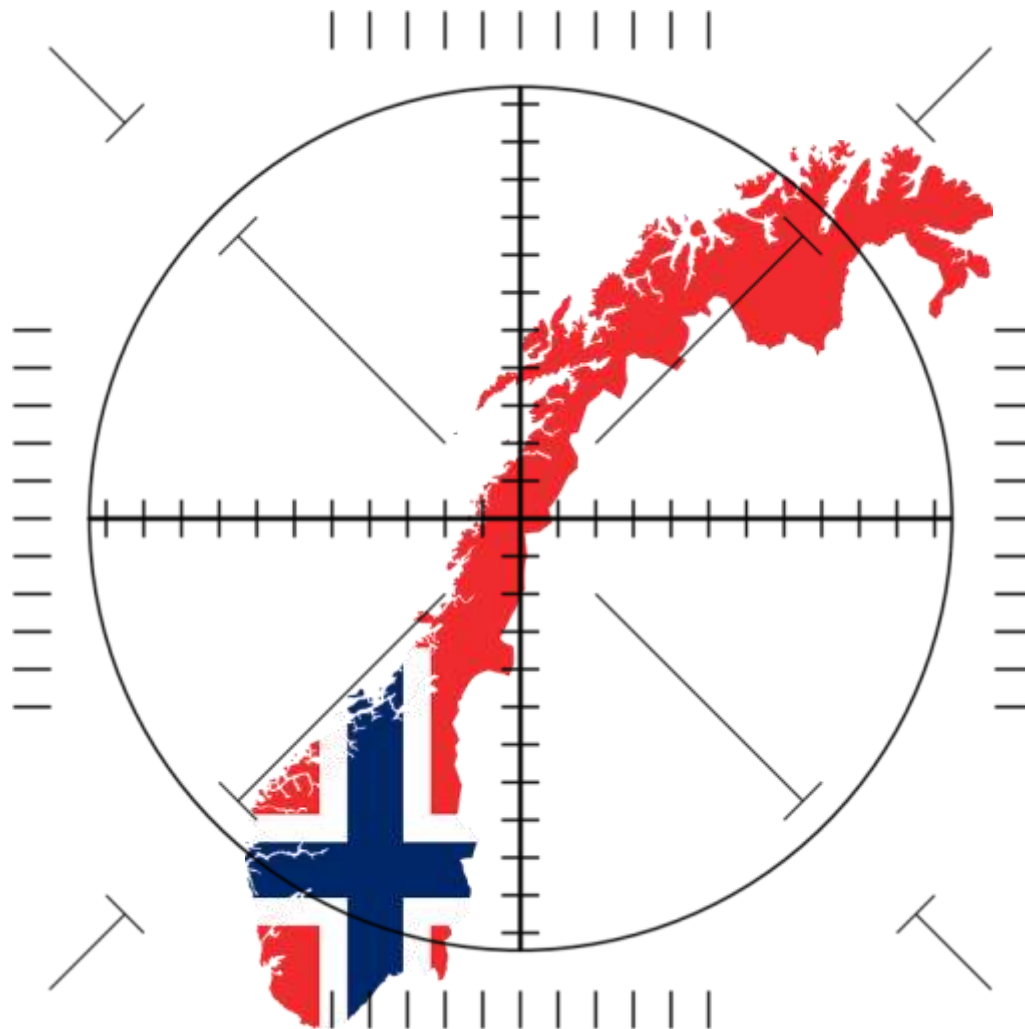
Det er utarbeidet en egen sikkerhetshåndbok for Statoil, og en

Kopieringsmaskinen er spionens beste hjelpemiddel. Brukte engangsfargebånd kan også røpe fortrolige opplysninger.

TILFELDIG

MÅLRETTET

FORDI DET ER MULIG

NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET

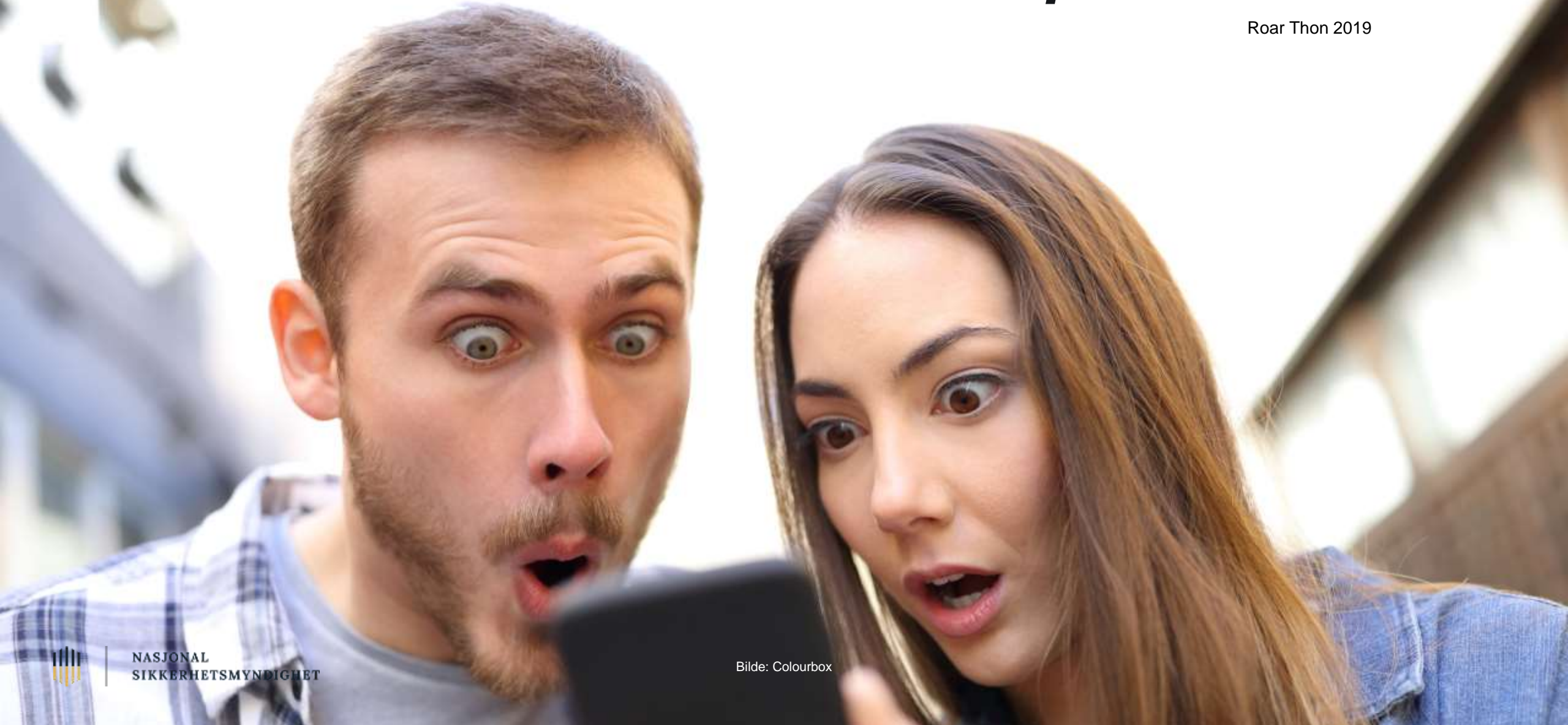
***Dere må forvente at
profesjonelle trusselaktører
er interessert i dere!***

"Ting du legger ut på Internett har en sterk tendens til å havne på Internett"

Roar Thon 2019

NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET

Bilde: Colourbox

Menneskelig tillit
vs
Digital tillit

Sikkerhet bekymrer ledere

Undersøkelse viser at IoT, skytjenester og big data bekymrer toppledere når det kommer til sikkerheten.

DATA SIKKERHET

***KAN VI IKKE
BARE KJØPE
MER
TEKNOLOGI?***

MENNESKER

TEKNOLOGI

PROSESSER

NASJONAL
SIKKERHETSMYNDIGHET

Illustrasjon: Colourbox

**«Mennesket er
sikkerhetens
sterkeste ledd»**

Ansatte største trussel mot datasikkerhet

Fersk cyber-rapport: De ansatte utgjør nå den største trusselen

Fersk undersøkelse: Ledelsen er den største sikkerhetstrusselen for bedriften

Ansatte er den største IT-trusselen

*Mennesker har **sårbarheter.***
*Ansatte utgjør en **risiko***
som utnytted av
TRUSSELAKTØRENE

Hvor er dere nå?

***Hva trenger dere å endre for å
komme dit dere ønsker å være?***

Hvordan kommer dere dit?

Hvordan skjer kunnskaps- og erfaringsoverføring i virksomheten?

Hvorfor skal sikkerhetskunnskap og erfaringsoverføring gjøres annerledes enn alt det andre?

Skap forståelse om hva som må beskyttes og hvorfor.

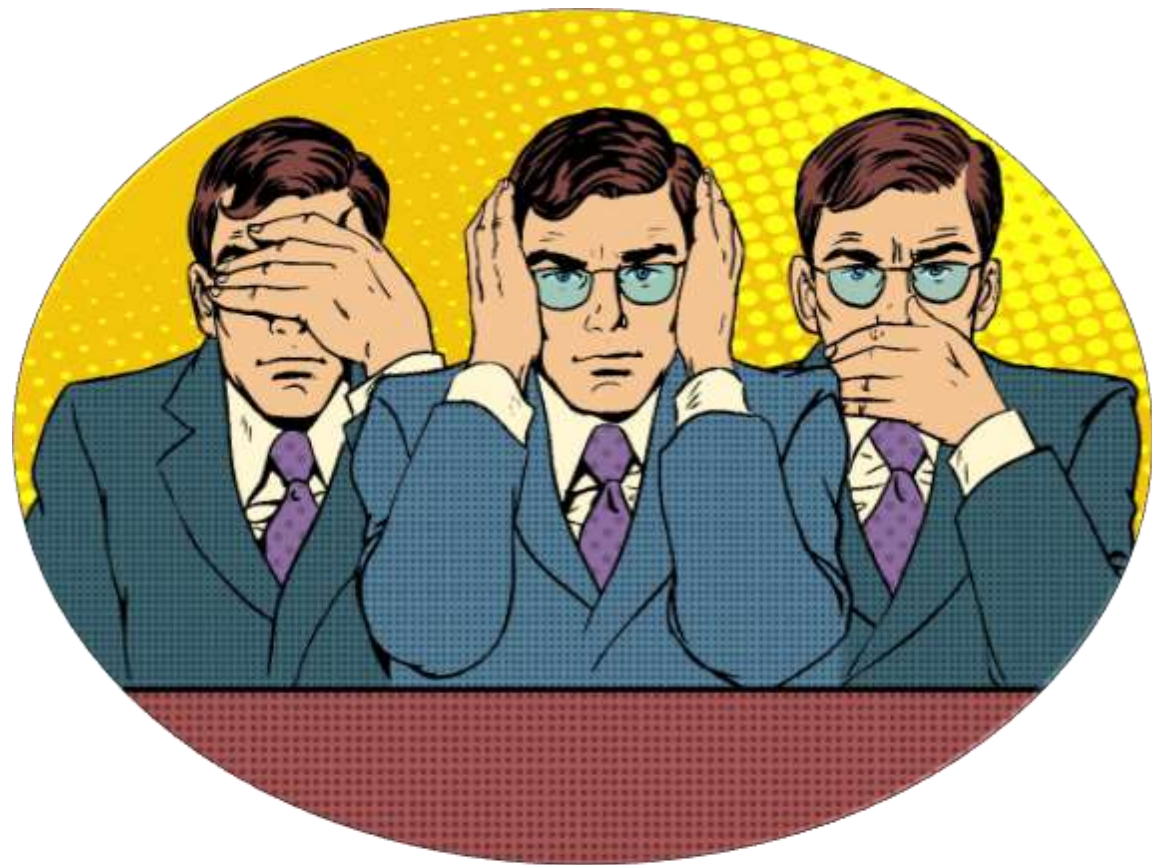
Forventningsavklaring om den enkeltes bidrag.

Synliggjør hendelser.

Belønn positiv adferd.

**KONTINUERLIG
PROSESS**

«Det kreves ledelse,
det kreves jevnlig,
drit kjedelig
oppfølging.»

***DU DRIVER ALLEREDE
MED SIKKERHET!***

**DU TENKER BARE IKKE PÅ DET
SOM SIKKERHESARBEID!**

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN

@Secdefence
roar.thon@nsm.no

Foredrag nr 1391
004/2021

@NSM_no
@NCSC-no
www.nsm.no

